

Deelsessie: hulpmiddelen tegen hittestress

Esther de Groot, EVZ
Froukje van Dijken, bba binnenmilieu
Hans Broeksema, Trajectum

EVZ
EXPERTISECENTRUM VERDUURZAMING ZORG

EVZ CO2-routekaart Roadshow - deelsessie

3 november 2026

Agenda

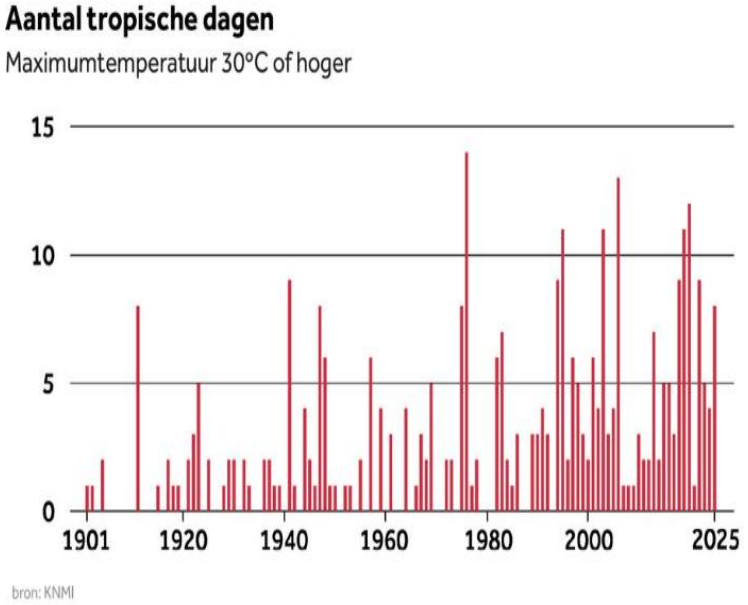
- 1. Aanleiding
- 2. Wat is een gezond binnenklimaat?
  -bba binnenmilieu
- 3. Aanpak
- 4. Hulpmiddelen
  -Hittebeleid
  -Hitteplan voorbeeld
  -Informatiepagina
- 5. Praktijkvoorbeeld format Hittebeleid - Trajectum
- 6. Discussie

Bron: Bn.destem.nl

1. Aanleiding

- Steeds vaker hittegolven
- Deelsessie EVZ Roadshow 2025
- PvE Binnenklimaat
- Invulling MTZ eis 11.6 passief koelen

Historisch hitterecord verbroken: 31 tropische dagen in Nederland

RTL Nieuws · 12 augustus 2026 · Aangepast: 12 augustus 2026

Het record uit 1947 is officieel gesneuveld: met 31 dagen waarop het ergens in Nederland tropisch warm werd, beleven we het hoogste aantal gemeten. En door het warme weer slaat ook de droogte toe: de zomer van 2026 is sinds vanochtend de op één na droogste ooit.

2. Wat is een gezond binnenmilieu?

bba binnenmilieu

Binnenklimaattechniek

Programma van Eisen
Gezond Binnenklimaat
Langdurige Zorg 2024

Temperatuur & ouderen

- Veranderingen in thermoregulatie bij oplopende leeftijd
- Bij hogere temperaturen sneller gezondheidsrisico's, zeker bij bepaalde aandoeningen (o.a. hart- en vaatziekten)
- PMV (Fanger) is geen geschikte maat voor ouderen, want gebaseerd op onderzoek met studenten

Resultaat literatuuronderzoek

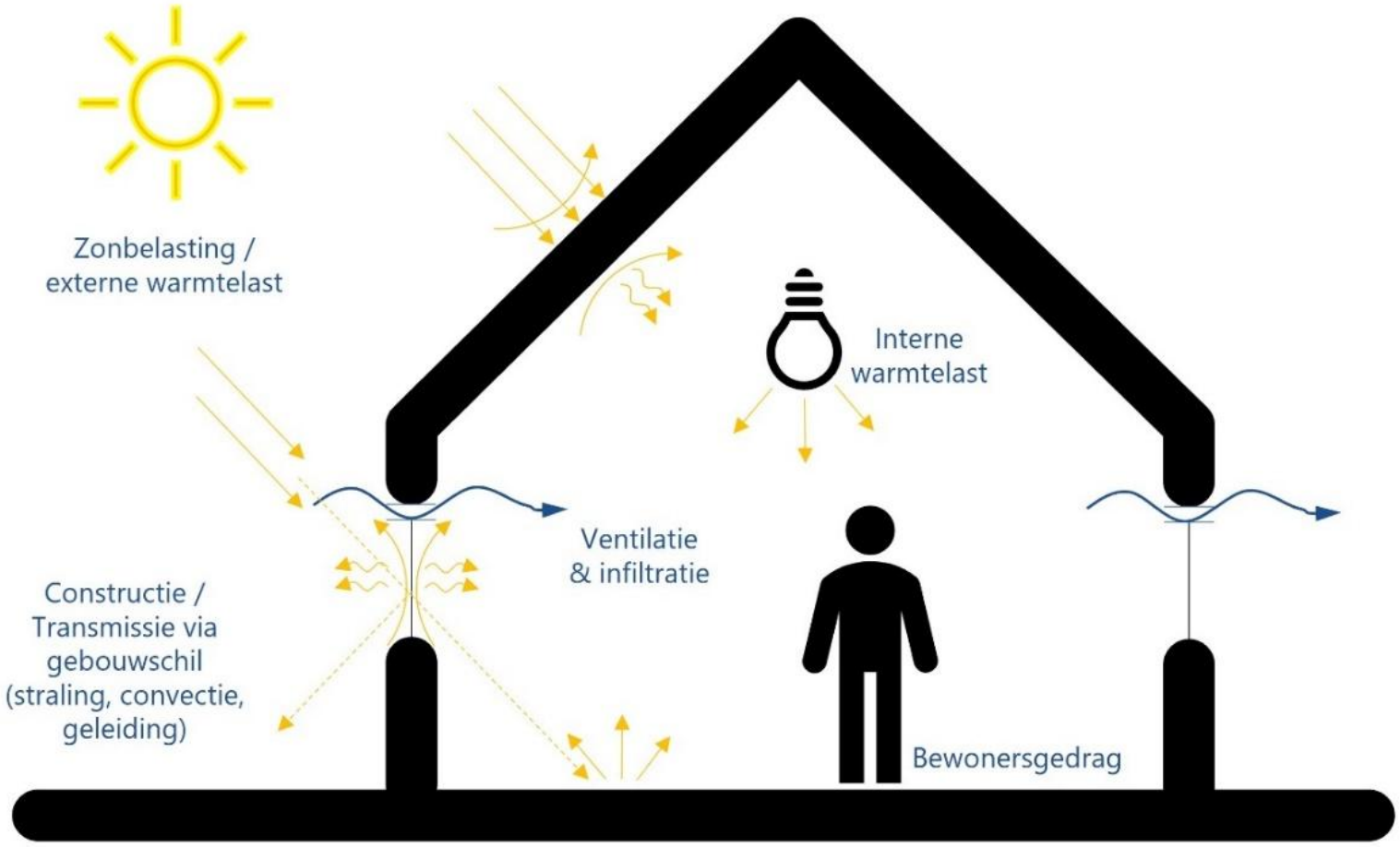
- Vitale ouderen zijn prima in staat om temperaturen tot 27°C lichamelijk te reguleren.
- Voor ouderen met een zorgindicatie geldt een maximale binnentemperatuur van 26°C.
- In slaapkamer temperatuur minimaal 2°C lager dan de woonkamer: we zijn gevoeliger voor hoge temperaturen als we slapen of in slaap proberen te vallen
- Geen gewogen temperatuuroverschrijding:
  - Alle overschrijdingen zijn ongunstig voor de doelgroep.
  - Geen wetenschappelijke onderbouwing van de weging.

Eisen zomertemperatuur

THERMISCH BINNEN-KLIMAAT	Ruimte-functie(s)	Klasse C – BASISNIVEAU	Klasse B - GOED extra t.o.v. klasse C	Klasse A - ZEER GOED extra t.o.v. klasse B
Operatieve temperatuur In de zomer	Gemeenschap-pelijk wonen	De operatieve temperatuur ligt tussen de **22-27°C** met een voorkeurstemperatuur van **25,5°C**.	De operatieve temperatuur ligt tussen de **23-26°**C met een voorkeurstemperatuur van **25°C**. *	<<
	Privé wonen en slapen	De operatieve temperatuur ligt tussen de **22-27°C** met een voorkeurstemperatuur overdag van **25,5°C**.	De operatieve temperatuur ligt 's overdag tussen de **23-26°C** met een voorkeurstemperatuur van **25°C** * en 's nachts tussen de **21-24°C** met een voorkeurstemperatuur van **23°C**.	<<

www.expertisecentrumverduurzamingzorg.nl/kennisbank/programma-van-eisen-binnenklimaat-langdurige-zorg/

Hitte in woningen

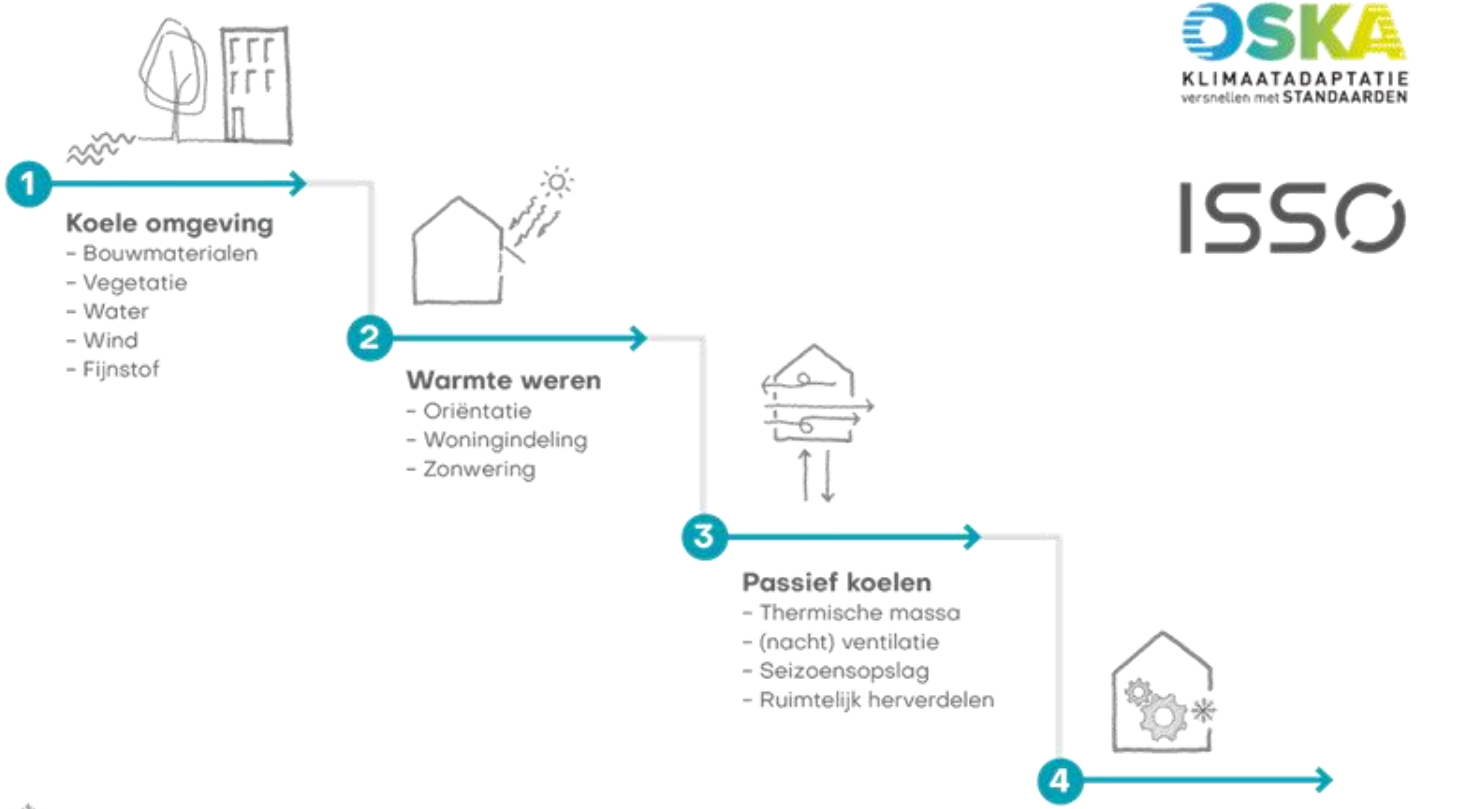

Maatregelen tegen oververhitting

OSKA
KLIMAATADAPTATIE
versnellen met STANDAARDEN

ISSO

De Ladder van Koeling

3. Aanpak

- Werkgroep
- Startbijeenkomst
- Cyclus per hulpmiddel:

1.Belangrijkste info uit bestaande hulpmiddelen bundelen
2.Opzet maken
3.Voorleggen aan werkgroep
4.Finetunen
5.Vormgeving en afronding

Voorbeeld Werkplan bij Hitte

Toelichting

Dit document is een voorbeeld van een Hitteplan (Werkplan bij hitte) van een zorgorganisatie. Het is een uitwerking van het format Duurzaam Hittebeleid voor langdurige zorg. Het beleidsformat en voorbeeld werkplan zijn ontwikkeld door de EVZ werkgroep 'Hulpmiddelen Hittestress', met professionals uit verschillende zorgorganisaties en kennispartners.

Samenstelling werkgroep 'Hulpmiddelen Hittestress
Marian Otten, Reinier Olthof, Elise Vuyk - Ipse de Bruggen
Nicola Zannis, Stichting Humanitas
Suzanne Neefjes, Vilente
Hans Broeksema, Jurgen Brandenburg, (extern), Trajectum
Jacoba van Gastel, Rotrap
Mariska Jansen, CA2
Froukje van Dijken, bba binnenmilieu bv
Piet Jacobs, TNO
Annemarie Weersink, Saxion Hogeschool
Froukje Stoffelsma, Esther de Groot, Stichting Stimular
en de brancheorganisaties: ActiZ, de Nederlandse ggz, VGN.

4. Hulpmiddelen

- Integrale aanpak – gezondheid, gebouw, gebied

Koeling

Duurzaam hittebeleid langdurige zorg – format

Koeling

Werkplan bij hitte – voorbeeld

Koeling

Informatiebronnen duurzame maatregelen tegen hittestress

4. Hulpmiddelen

Koeling

Duurzaam hittebeleid langdurige zorg – format

Koeling

Werkplan bij hitte – voorbeeld

Koeling

Informatiebronnen duurzame maatregelen tegen hittestress

- Duurzaam hittebeleid care - format

Duurzaam hittebeleid langdurige zorg

Gezondheid, gebouw en gebied in samenhang

Inhoudsopgave

Waarom dit hittebeleid ... 3
Onze kijk op hitte – uitgangspunten ... 4
Samenwerken op alle organisatieniveaus ... 4
Drie domeinen, één aanpak ... 5
- Gezondheid ... 5
- Gebouw ... 6
- Gebied ... 7

Zo maken we keuzes ... 8
Wat betekent dit concreet per laag? ... 9
- Voor bestuur ... 9
- Voor management ... 9
- Voor medewerkers ... 9

Hoe borgen we dit? ... 9
Samengevat ... 10
Bijlagen – schema's ... 11
- Ladder van Koeling ... 11
- Aanbevelingen operatieve temperatuur in de zomer ... 11

Bijlagen – links naar EVZ website ... 12

Samenwerken op alle organisatieniveaus

Om hittestress goed aan te pakken is samenwerking nodig op alle organisatieniveaus:

Bestuur

Stelt kaders en maakt keuzes

Het bestuur zorgt voor richting, prioriteit en randvoorwaarden. Het bestuur weegt gezondheid, veiligheid, duurzaamheid, vastgoed en financiën in samenhang en maakt keuzes over investeringen en uitzonderingen.

Management

Vertaalt, adviseert, organiseert en bewaakt

Het management vertaalt het beleid naar de praktijk. Het zorgt voor voorbereiding, taakverdeling, afstemming tussen disciplines en evaluatie na warme perioden.

Duurzaamheidscoördinatoren informeren en adviseren organisatie breed over klimaatbewustzijn en klimaatbestendigheid in beleid en uitvoering.

Medewerkers

Signaleren, handelen en verbeteren

Medewerkers brengen het beleid in praktijk. Zij signaleren knelpunten, nemen maatregelen en helpen cliënten en collega's om goed met hitte om te gaan.

Plek voor eigen logo

Zo maken we keuzes

Bij hitte of signalen van oververhitting doorlopen we steeds dezelfde duurzame denklijn:

Stap 1 – Is er een gezondheidsrisico?

We kijken eerst naar de impact op cliënten en medewerkers. Wie is kwetsbaar? Waar ontstaan klachten? Is er acute actie nodig?

Stap 2 – Wat kunnen we direct organiseren?

We kijken naar gedrag, dagindeling, gebruik van ruimten, communicatie en ondersteuning.

Stap 3 – Wat kan het gebouw doen?

We beoordelen of zonwering, ventilatie, koele ruimten en andere gebouwmaatregelen goed worden benut.

Stap 4 – Wat kan het gebied bijdragen?

We kijken of en hoe de buitenruimte beter kan helpen bij schaduw, verkoeling en beperking van opwarming.

Stap 5 – Is aanvullende koeling nodig?

Pas als andere maatregelen onvoldoende werken, wordt actieve koeling via airco's overwogen.

4. Hulpmiddelen

Koeling

Duurzaam hittebeleid langdurige zorg – format

Koeling

Werkplan bij hitte – voorbeeld

Koeling

Informatiebronnen duurzame maatregelen tegen hittestress

- Hitteplan

OP DEZE PAGINA

- Toelichting
- Bronnen over hitte en gezondheidszorg
- Bronnen voor maatregelen gebied
- Bronnen voor maatregelen gebouw
- Bronnen voor maatregelen gebruikers/gezondheid
- Bronnen bij format Hittebeleid
- Bronnen bij Hitteplan (Werkplan bij hitte)
- Werkgroep ‘Hulpmiddelen Hittestress’
- Verbetersuggestie?

4. Hulpmiddelen

Koeling

Duurzaam hittebeleid langdurige zorg – format

Koeling

Werkplan bij hitte – voorbeeld

Koeling

Informatiebronnen duurzame maatregelen tegen hittestress

Informatiebronnen

Infographic & poster Tips bij hitte

Type: Praktisch

GGD Noord- en Oost-Gelderland

Infographic & poster Tips bij hitte – ouderen. Hittetips wat ouderen zelf kunnen doen
Infographic & poster Tips bij hitte – (jonge) kinderen. Wat kan je doen om kinderen te beschermen.

5. Praktijkvoorbeeld format Hittebeleid - Trajectum

Waarom een Hittestressbeleid?

- Toenemende impact van hitte op cliënten en medewerkers
- Aanpak hitte: de ‘Z’ van airco (ladder van koeling)

5. Praktijkvoorbeeld format Hittebeleid - Trajectum

Hoe zijn we begonnen?

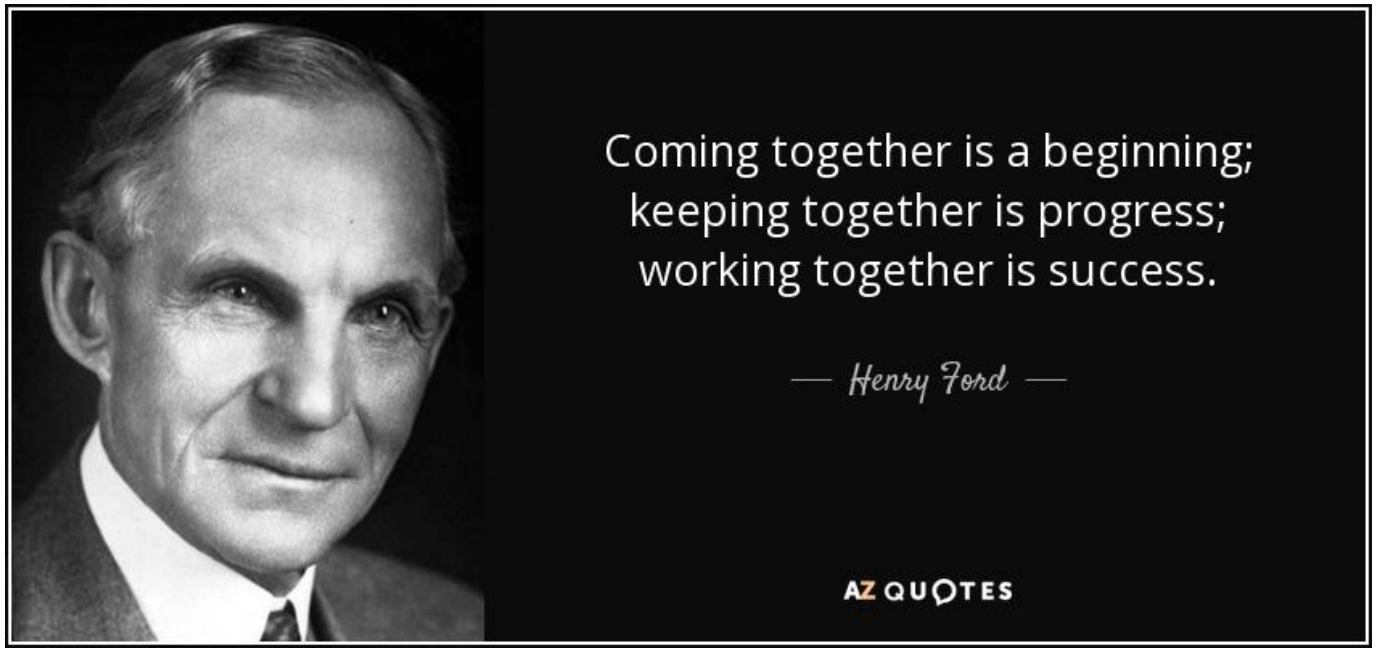
- EVZ-format en bestaande aircobeleid als vertrekpunt
- Vertaald naar eerste concept hittestressbeleid

Waar staan we nu?

- Feedbackronde leverde nieuwe inzichten op
  - Eerste lessons learned: Demarcatie en eigenaarschap zijn niet altijd duidelijk

5. Praktijkvoorbeeld format Hittebeleid - Trajectum

- Hittemelding wordt alvast conform beleid opgepakt.
  Door Vastgoed, Facilitair en teammanager/melder.

6. Discussie

- Mentimeter

Go to

www.menti.com

Enter the code

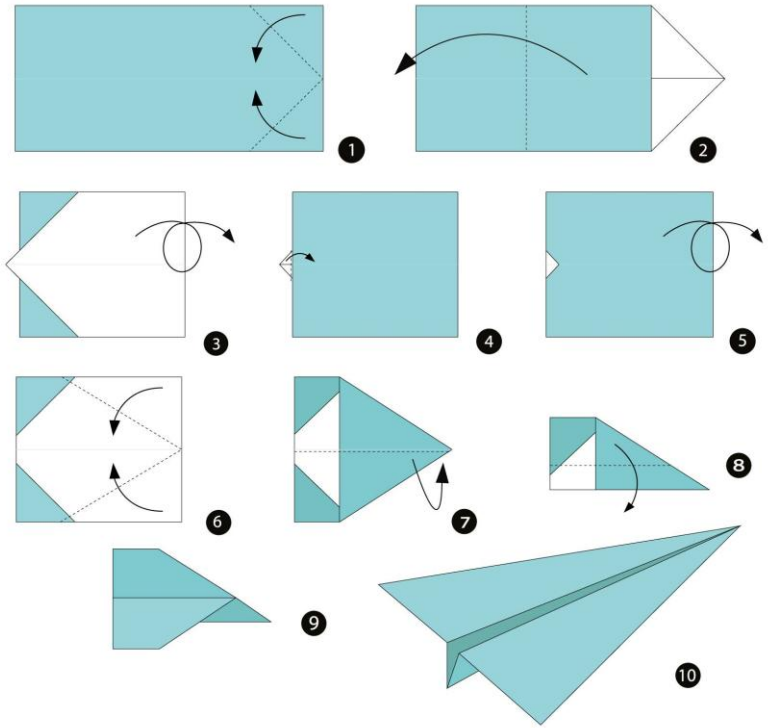
7651 8748

Or use QR code

6. Discussie

- **Papieren vliegtuigje**: welke vraag heb je aan collega-zorgorganisaties of aan ons over het omgaan met hittestress?

Alle presentaties worden gepubliceerd op de EVZ website.
Je ontvangt een mail met een link zodra ze er staan.

EVZ CO2-routekaart Roadshow - deelsessie

3 november 2026

Key insights

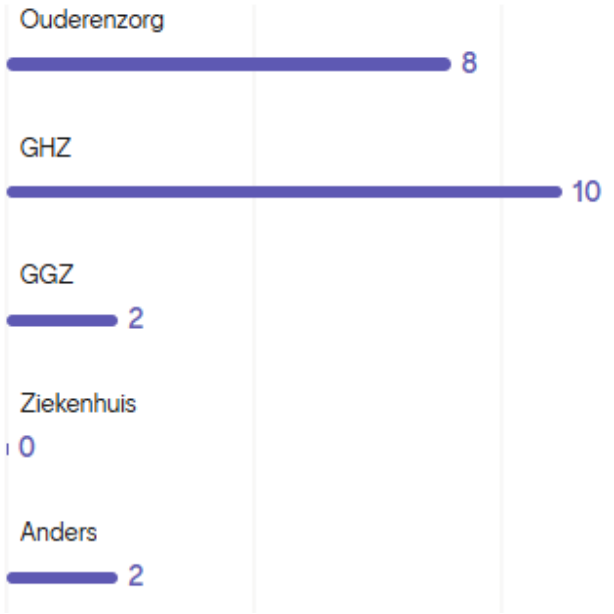
Deelnemers signaleren dat hittestress meer vraagt dan de huidige checklist biedt.

- Vragen gaan ook over medewerkers, gedrag, communicatie en individuele gezondheidsverschillen; de aanpak lijkt breder dan gebouwmaatregelen.
- Deelnemers zoeken praktische manieren om acties digitaal te volgen, wat wijst op behoefte aan ondersteuning tijdens de uitvoering.
- Zorgverleners en bewoners/cliënten worden vrijwel even vaak als kwetsbare groep gezien, wat op gedeelde aandacht wijst.

Are these insights helpful?

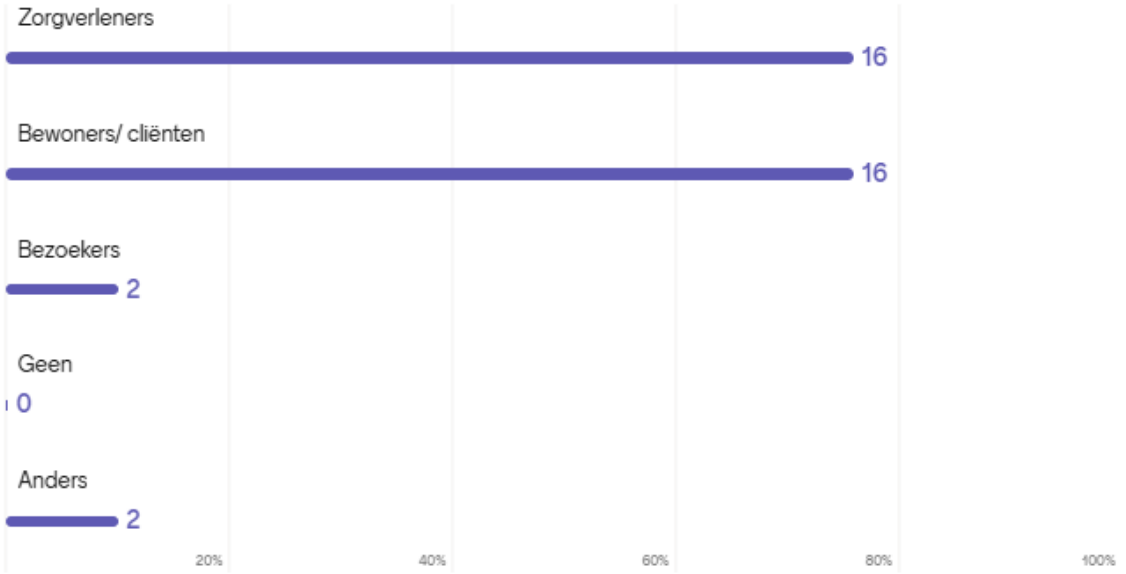
In welke zorgbranche werk je?

22 / 24

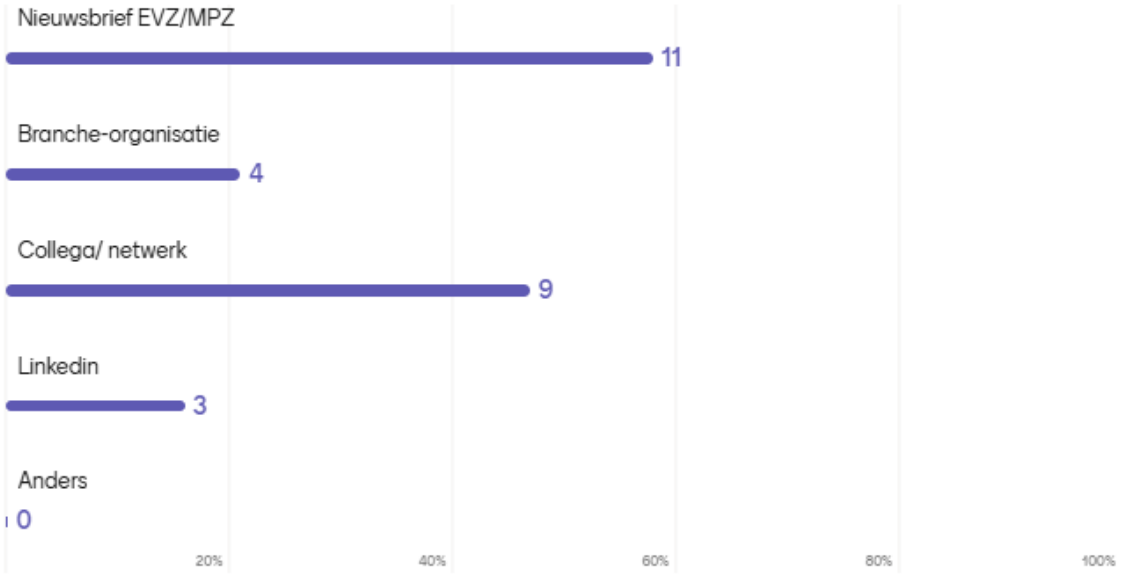
1. Hittestress is vooral een probleem voor

21 / 24

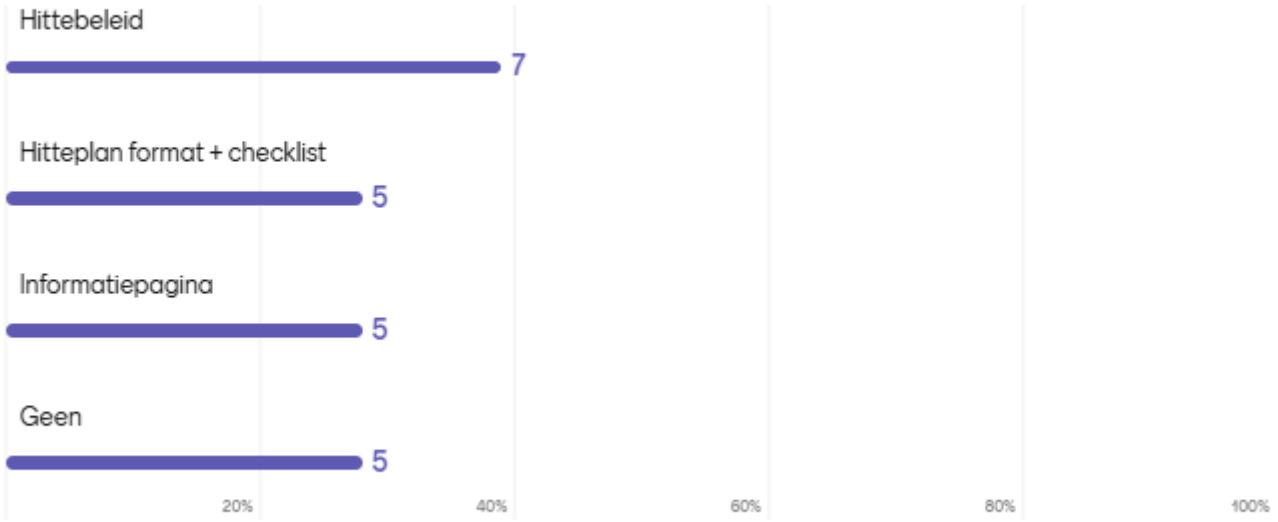
2. Hoe ben je op de hoogte gekomen van de lancering van de 3 hulpmiddelen?

19 / 24

3. Heb je al hittestress hulpmiddelen toegepast?

18 / 24

4. Zijn jullie nog tegen nieuwe problemen aangelopen waarvan antwoorden/oplossingen ontbreken in de checklist?

8 / 24 · 8

- Gedrag en communicatie zijn ook belangrijke peilers
- Nog niet gebruikt
- Wat zijn de mogelijkheden voor een onlinetool? Waarin acties per onderdeel bijgehouden worden
- Nee, net gestart met gebouweninventarisatie en vragenlijst uitgezet onder locatiemanagers
- We zijnnet gestart met een werkgroep, eea moet in beeld gebracht worden
- Nog niet gebruikt
- Met name hulpmiddelen voor Medewerkers is die situaties waar het gebouw toch te warm wordt
- Wat te doen bij verschillen bijvoorbeeld longproblemen maximaal 5 graden verschil met buiten... en andere cloenten hebben last van warmte